

De
Hollandsche
Molen

Jaaroverzicht
2025

In dit verslag doen we een terugblik op de activiteiten van 2025 zoals vastgesteld in het Jaarplan 2025.

Draagvlakverbreding

Het cluster Communicatie en Marketing is verantwoordelijk voor projecten die gericht zijn op draagvlakverbreding bij het brede publiek.

In 2025 zijn we gestart met het 3-jarige project 'Molens: verrassende parels in het landschap', een project gefinancierd door de VriendenLoterij. Met dit project wil De Hollandsche Molen een breed publiek de veelzijdigheid van molens laten ervaren. Een aantal activiteiten komt in dit project samen:

- De **VriendenLoterij Nationale Molendag** vond plaats op 10 en 11 mei 2025. Zoals ieder jaar deden ongeveer 750 molens mee. Nationale Molendag werd bezocht door circa 130.000 mensen;
- Vier molens streden afgelopen jaar om de **VriendenLoterij Molenprijs** (de publieksprijs voor bijzondere molenprojecten). Het waren De Hegeman in Dijkerbroek, Wilpermolen in Wilp, Oosterlandse Molen op Schouwen-Duiveland en De Jonge Hendrik in Den Andel die de felbegeerde hoofdprijs van € 50.000 won;
- Op het **VriendenLoterij Molenfestival** in het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem werd de winnaar van de Molenprijs bekendgemaakt. Naast een kinderfeest in de ochtend waren de gehele dag uiteraard alle molens te bezoeken en werden op diverse plekken ambachten gedemonstreerd. Ruim 300 bezoekers beleefden zo een feestelijke dag;
- Er is hard gewerkt aan de **Inspiratiekast**, een online etalage met inspirerende ideeën om publiek te trekken op je molen. De inspiratiekast wordt in 2026 gepresenteerd.

De eerste editie van het VriendenLoterij Molenfestival in het Nederlands Openluchtmuseum bracht verschillende molenliefhebbers bij elkaar. Dit festival moet het slotstuk worden van ieder molenjaar.

De Hollandsche Molen had per 31 december 2025:

- 2.936 leden (2024: 2.927), waarvan:
 - 49 Boezemvrienden (donateurs vanaf € 100, 2024: 42 | +17%);
 - 48 periodieke schenkers (2024: 41 | +17%);
- 4.711 donateurs (2024: 4.224 | +12%).

In totaal staat De Hollandsche Molen in contact met 62.448 Molenvrienden (2024: 63.239 | -/-1%).

Op de sociale media is De Hollandsche Molen ook actief. Onze vereniging had per 31 december 2025 volgers op:

- Facebook: 17.226 (2024: 17.087 | +1%);
- Instagram: 2.404 (2024: 2.174 | +11%);
- LinkedIn: 1.350 (2024: 1.196 | +13%);
- YouTube: 923 (2024: 856).

De vereniging is gestopt met X.

Verder zijn mensen geabonneerd op:

- Publieksnieuwsbrief: 53.755 (2024: 56.005 | -/-4%);
- Kadernieuwsbrief: 983 abonnees (2024: 930 | +6%).

Het aantal bezoekers op Molens.nl was 175.734 (2024: 179.746 | -/-2%).

In 2025 is de centrale redactie opgezet. Inzet hierbij is om niet (langer) uit te gaan van het puur 'vullen' van de communicatiekanalen, maar om specifieke thema's (zoals de biotoop) en verhalen via verschillende kanalen over het voetlicht te brengen. Op deze wijze kan beter worden bepaald wat wanneer op welke wijze door de vereniging wordt gecommuniceerd.

Er zijn diverse acties gedaan om nieuwe leden en donateurs te werven. Ook is bestaande leden en donateurs met regelmaat gevraagd om een financiële bijdrage. Met de molenorganisaties is een onderzoek gestart op welke manier we beter kunnen samenwerken om de 'vijver' groter te maken. Verder is samen met BOEi (herbestemming van cultureel erfgoed) een bijeenkomst georganiseerd over schenken en nalaten. Hierbij is de Centrale Markthal en molen De Otter bezocht.

Het blad Molens is er voor leden en publiek. Er zijn drie edities gemaakt. Hoewel is ingezet om het blad via distributiepunten van collega-molenorganisaties te verspreiden, heeft dit niet tot een substantiële hogere oplage geleid.

Een beperkt aantal artikelen (zoals het boek Molens – Altijd in Beweging, het Jubileumboek en enkele kinderboeken) zijn te koop via onze website. Afgelopen jaar zijn 146 boeken verkocht. Er was veel belangstelling voor de gratis educatieve materialen. In 2025 zijn 255 educatieve pakketten verstuurd naar molens in het land.

De Hollandsche Molen wil de kennis over molens toegankelijker maken. We werken hiervoor samen met de Stichting Molendocumentatie (SMD). De website Allemolens.nl is dé startplek voor molenonderzoek. De website is 15.425 bezocht in 2025. In 2025 is gestart met het project Metamorfoze-2 waarin het archief vanaf 1950 gedigitaliseerd gaat worden. Het is een meerjarig project dat veel tijd vergt van de actieve vrijwilligers van de SMD.

De Hollandsche Molen vindt het ontsluiten, bekendmaken, verbreden en verdiepen van molenkennis van groot belang. Daarom heeft de vereniging extra capaciteit vrijgemaakt om de vrijwilligers te ondersteunen. In 2025 zijn

de voorbereidingen getroffen voor de fusie tussen de SMD en De Hollandsche Molen. Deze is per 1 januari 2026 geëffectueerd. We zoeken nog een pakkende naam voor het ontstane kennis- en documentatiecentrum binnen onze vereniging.

Met het project Moleniconen wil De Hollandsche Molen via mondelinge geschiedschrijving essentiële kennis en ervaringen vastleggen. In 2025 zijn 4 mensen toegevoegd aan de iconen verhalen, te weten Cees Notenboom, Hans Titulaer, Jos Gunneweg en Johan Ottevanger. De verhalen zijn te lezen en te beluisteren op Molens.nl.

De Hollandsche Molen zet zich in voor het internationale werkveld. Zo hebben we in 2025 weer 3 conferenties georganiseerd met de thema's: watermolenbiotoop, molenstenen en molens in Duitsland. Verder is gewerkt aan het kennisplatform met allerlei informatie over het ambacht van molenaar. Naar verwachting zal de nieuwe website begin 2026 gepresenteerd kunnen worden.

Het project Via Molina verloopt moeizaam. Met het project wil De Hollandsche Molen samen met Europese partners molenroutes publiceren. De contacten zijn inmiddels aangehaald, maar stuit nog op enkele administratieve hobbels. We hopen in 2026 deze te beslechten.

Het Molenrondje is een vaste rubriek in het blad Molens. In het septembernummer gingen we met presentator Menno Bentveld op stap in de omgeving Leiderdorp.

Belangenbehartiging

Het cluster Belangenbehartiging zet zich in om de instandhouding van wind- en watermolens te bevorderen.

Aandacht voor molens bij politiek en ambtenaren is belangrijk zodat subsidies en wet- en regelgeving zo gunstig mogelijk zijn. Het gaat hierbij om rijk, provincie en waterschappen. Bij deze laatste twee werken we samen met de provinciale molenorganisaties. De Hollandsche Molen is daarom zo veel mogelijk aanwezig bij provinciale molen-bijeenkomsten en staat in contact met de besturen van de provinciale molenorganisaties of de molenconsulenten.

Voor de Stichting Overijsselse Molens is een onderzoek gedaan naar de toekomst van het molenbehoud in die provincie. Het advies wordt ingezet om de provincie te overtuigen budget voor molens en de consulent te behouden. Ook met de Limburgse Molenstichting en de Noord-Hollandse Molenfederatie is nauw samengewerkt, met name op biotoopzaken.

In 2025 zijn we gestart met de evaluatie van het rapport Molentoeekomst en bespreken we met het molenveld wat de conclusies betekenen voor het toekomstig beleid. In 2026 zal dit worden afgerond. Als lid van de FIM heeft De Hollandsche Molen zich onder andere ingezet met inspraak op het advies STOER wat tot doel heeft regelgeving te verminderen maar waarbij de molenbiotoop mogelijk onder druk komt te staan.

De roedenproblematiek bleef ons ook in 2025 bezighouden. We bleven de provincies volgen of zij voldoende budget beschikbaar stellen om roeden te vervangen. Op de valreep van het jaar heeft dit bijvoorbeeld in Noord-Brabant geleid tot een extra regeling voor roeden. De procesrichtlijn is nog niet gerealiseerd, evenals een checklist bij het bestellen van een nieuwe roede.

Het project Collecties heeft flinke vorderingen gemaakt. In de molendatabase.nl zijn extra velden opgenomen om de aanvullende gegevens omtrent molens. Dit wordt momenteel in diverse pilots getest. De gegevens zijn een

basis voor het maken van Molenpaspoorten die kunnen worden ingezet voor de (lokale) lobby. De inzet van de vrijwilligers bij de molendatabase.nl wordt hierbij zeer gewaardeerd.

Het vorig jaar is een Organisator Veiligheid aangesteld om alle activiteiten die in het veld worden ondernomen op elkaar af te stemmen. Door omstandigheden kon de organisator minder worden ingezet dan beoogd. Dit heeft de pilot enigszins vertraagd. Wel is duidelijk dat we met de nieuwe opzet op de goede weg zijn om veiligheid binnen de molen wereld verder te verbeteren.

De Erfgoed Deal is een samenwerkingsverband tussen de rijksoverheid, gemeenten, provincies en maatschappelijke organisaties die actief zijn in de ruimtelijke ordening en erfgoedzorg. De Hollandsche Molen faciliteert het programmabureau middels de aanstelling van een consulent. Het project is in 2025 afgerond.

De Molencontactdag is een jaarlijkse bijeenkomst voor alle betrokkenen bij het molenbehoud. Op de Molencontactdag is onder andere met de aanwezig gesproken over Molentoeekomst. Er is terug geblikt op wat is bereikt en benoemd wat nodig is voor de toekomst. Er waren ongeveer 80 aanwezigen.

Naast een fysieke bijeenkomst zijn er ook online bijeenkomsten geweest. Zo is er een webinar geweest over de lobby bij gemeenten over de molenbiotoop en crowdfunding. Per bijeenkomsten deden zo'n 20-40 mensen mee.

De Molenadviesraad is een statutair vastgelegd adviesorgaan van de vereniging. De leden komen tweemaal per jaar samen en kunnen gevraagd en ongevraagd advies geven over het beleid. Het is bij uitstek het forum om de lobbyactiviteiten te bespreken, de behoeftes van het molenveld te leren kennen en ons werk hierop af te stemmen. Op de voorjaarsvergadering stonden de samenwerking tussen De Hollandsche Molen en de molenorganisaties in het land om de werving te versterken, de

indexering van de SIM, het verzekeren van molens en de meerjarenbegroting. Ook is afgesproken dat de ALV een verantwoording zal ontvangen wat in de Molenadviesraad is besproken. In de najaarsvergadering is het Jaar van de Molenbiotoop geëvalueerd en is gesproken over het project Molentoeekomst teneinde te werken aan het toekomstige beleid van de vereniging. Wederom is de oprichting van het molensolidariteitsfonds (n.a.v. verzekeren) en het jaarplan met de meerjarenbegroting aan de orde geweest.

Als laatste is ingegaan op de samenwerking rondom werving.

De examencommissie van De Hollandsche Molen neemt de examens af van de aspirant molenaars die hun opleiding bij Het Gilde van Molenaars hebben gevolgd. Een groot aantal molenaars heeft examen gedaan (106 kandidaten) en geslaagd zijn 101 kandidaten, 85 windmolen en 16 watermolen. Het slagingspercentage was 95,3 %.

Molen De Paauw in Assendelft is de enige werkende hennepklopper op wind ter wereld. Daar proberen de molenaars het verloren ambacht van het hennepkloppen terug te brengen, zo was te lezen in het januarinumner van het blad Molens.

Advies

Het cluster Advies beantwoordt vragen uit het veld ten behoeve van de instandhouding van molens.

De Hollandsche Molen is een kennisinstituut op het gebied van landelijk beleid inzake molens (instandhouding, veiligheid etc.). Ook dit jaar zijn veel vragen beantwoord over talloze molen gerelateerde zaken. Regelmatig terugkerende vraagstukken gaan over eigendom, aanpak van restauratie en onderhoudswerkzaamheden en de financiering van één en ander, o.a. via ons Molenfonds. Ook is men vaak opzoek naar methoden om publiek bij projecten te betrekken en wil men advies hoe de molenbiotoop te beschermen.

2025 was uitgeroepen tot het **Jaar van de Molenbiotoop** (voor zowel wind- en watermolens). Het belangrijkste doel was om gemeenten, provincies en rijk bewust te maken dat het behouden van een werktuig als een molen bepaalde voorwaarden kent, zoals voldoende toestroom van wind of water. Daarom is een uitgebreide website gemaakt ten

behoefte van het Jaar van de Molenbiotoop met informatie voor bestuurders, politici, ambtenaren, molenaars, eigenaren en plannenmakers en adviseurs. Ook zijn al deze doelgroepen gemaaild en zijn twee pamfletten gemaakt met informatie. Met het ene pamflet willen we gemeenten, provincies en waterschappen, maar ook stedenbouwkundigen, architecten, projectontwikkelaars, landschapsbeheerders en natuurontwikkelaars wakker schudden. Zij moeten beseffen hoe hun plannen het vaak al eeuwen aanwezige landschap en daarmee de werking van de molen beïnvloeden. Het andere pamflet is een oproep aan de politiek en gaat over de maatschappelijke betekenis van molens en op de inzet ervan bij klimaatverandering. Het is bedoeld voor Tweede Kamerleden, raadsleden en andere beleidsmakers die nog weinig bekend zijn met erfgoed en molens.

Samen met Heemschut is een webinar georganiseerd over het benaderen van de gemeente.

Het Molenpaspoort wordt steeds bekender en wordt door velen in het molenveld gezien als een belangrijk middel om het gesprek aan te gaan met hun gemeente of waterschap over de molenbiotoop.

Een werkgroep van deskundigen heeft gewerkt aan het verbeteren van de biotoopformule. Het werk hierop is nog in volle gang.

Het nieuw opgerichte Snoei- en Bloiefonds helpt moleneigenaren financieel om te snoeien of herplanten in de omgeving van de molen.

Hoewel het jaar van de Molenbiotoop in 2025 is afgerond gaat onze inzet voor het beschermen van de molenbiotoop gewoon door.

De Hollandsche Molen heeft in 2025 vele molen eigenaren bijgestaan bij diverse biotoopzaken. Soms bleef dit beperkt tot een advies en verwijzing naar de vele voorbeeldbrieven op molens.nl, in een aantal gevallen doet De Hollandsche Molen mee met de juridische procedure of gesprekken met gemeenten. Dit betreft zaken met grote impact en mogelijke landelijke uitstraling.

Molenfonds

De Hollandsche Molen zet zich met het Molenfonds in voor een volledige financiële en duurzame dekking voor het in stand houden van molens.

In de bijlage is een overzicht te vinden van de toekenningen uit het Molenfonds. In totaal zijn 39 groot onderhoud en restauratieprojecten gesteund en is hier € 1.611.777 aan bijgedragen.

Naast de vele toezeggingen voor Groot Onderhoud en Restauratie is de Molenmakersregeling zeer succesvol gebleken. In 2025 zijn 7 molenmakers-bedrijven gesteund om leerlingen in dienst te nemen. Op die manier kunnen zij meer tijd en energie steken in het overdragen van het ambacht molenmaker. Ook succesvol is de draaipremie-regeling in Zeeland die De Hollandsche Molen uitvoert en welke dit jaar ook verdubbeld is.

Het Educatiefonds welke excursies naar molens door scholen stimuleert moest wegens gebrek aan baten aangehouden worden.

Vanuit het Molenfonds zijn in 2025 weer verschillende crowdfundingacties gestart (8) en beëindigd (4). Dat leverde 458 donaties voor in totaal € 37.307 aan 14 projecten bijdragen op die 100% besteed kunnen worden aan de betreffende projecten.

Eigen molens

De Hollandsche Molen heeft zeven molens in bezit, die verspreid over het land staan.

De Braakmolen in Goor heeft in 2025 een zeer omvangrijke restauratie ondergaan. Een traject met een lange voorbereiding en een restauratie die niet zonder slag of slot tot stand kwam. De feestelijke opening op 14 november was dan ook een mijlpaal en trok veel buurtbewoners. De molen in Edam is verrijkt met een molenschuur, geheel passend bij deze Noord-Hollandse binnenkruier, en staat weer vers in de verf. Bij De Jager in Oud-Vossemeer zijn de plannen verder gebracht om het historische machinegebouw weer terug te brengen zodat de molen meer ruimte krijgt en de molenwinkel kan worden verbeterd. Bij De Roos in Delft is plaatselijk voegwerk

hersteld hetgeen inmiddels tot een minder vochtig binnenklimaat heeft geleid.

Organisatie

Afgelopen jaar is extra aandacht gegeven aan de IT-veiligheid van onze organisatie. Dit heeft geleid tot enkele investeringen en in 2026 gaat de werkorganisatie over op een andere werkwijze om ook in de toekomst veilig te kunnen werken.

De werkorganisatie heeft grote inzet gedaan om te komen tot plannen om de begroting van de vereniging in balans te krijgen. Dit zal ook komend jaar de nodige inzet vragen.

We gingen voor het aprilnummer van het blad Molens mee met metselaar Chris den Hertog. Met nieuwe voegen werden op de Bisschopsmolen in Etten-Leur ernstige vochtproblemen opgelost.

Molens zijn van onschatbare waarde

De Rijksoverheid stelt dat het Nederlandse erfgoed van onschatbare waarde is. Erfgoed draagt bij aan het welzijn van inwoners, aan economische innovatie en een interessant leef- en vestigingsklimaat. Het is overal zichtbaar: op het platteland, in historische binnensteden, in musea, onder water en in onze tradities en verhalen. Het is belangrijk dat ook toekomstige generaties hiervan kunnen blijven genieten.

Molens vormen een onmiskenbaar onderdeel van het Nederlands erfgoed en de Nederlandse geschiedenis. Het bijzondere aan molens is dat het werktuigen zijn, hetgeen betekent dat ze moeten blijven draaien en malen om behouden te blijven. Hiervoor is wind of water nodig en het vereist een omgeving met zo min mogelijk obstakels en andere aantastingen.

Onze partners

Het werk van De Hollandsche Molen is mogelijk dankzij bijdragen van:

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

**VRIENDEN
LOTERIJ**

het
cultuurfonds

GRAVIN VAN BYLANDT
STICHTING

Ars Donandi

Openingsbeeld

Bezoekers van het VriendenLoterij
Molenfestival staan in de rij om een van de
molens in het Nederlands Openlucht-
museum te mogen bewonderen

Molens zetten altijd wat in gang

De Hollandsche Molen
Zeeburgerdijk 139
1095 AA Amsterdam

(020) 623 87 03
dhm@molens.nl
molens.nl

**Koninklijk
sinds 2023**